

Cynigion Gwella Adroddiadau Archwilwyr Allanol 2013-2019**Rhan 1 – Adroddiadau lleol neu ranbarthol sy'n asesu gwaith Cyngor Gwynedd****1. Gwerthusiad Perfformiad Blynyddol yr Arolygaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) 2013/14 - Adroddiad lleol i Wynedd y'i gyhoeddwyd Hydref 2014****Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –**

1. Mae'r Cyngor wedi gostwng nifer y plant y mae'n gofalu amdanynt o 203 yn 2012/13 i 185 yn 2013/14. Mae wedi sicrhau gwelliant sylweddol yn ei berfformiad o ran amseroldeb adolygu cynlluniau gofal plant sy'n derbyn gofal, gyda 94.3% yn cael eu cynnal o fewn amserlenni statudol bellach, o'i gymharu gyda 75.4% yn 2012/13. Fodd bynnag, mae hyn yn parhau i fod yn is na'r ganran gyfartalog yng Nghymru (95.9%).

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Plant mewn gofal / adolygiadau statudol:

31/3/14 185

31/3/15 194

31/3/16 207

31/3/17 218

31/3/18 227

31/3/19 253

30/9/19 265

Bu cynnydd o 43% yn y nifer o blant mewn gofal ers 31/3/2014

Adolygiadau statudol:

	Nifer o adolygiadau yn y flwyddyn Cynhaliwyd / Cyfanswm	Perfformiad
2013/14	515 / 546	94%
2014/15	510 / 544	94%
2015/16	544 / 599	91%
2016/17	613 / 674	91%
2017/18	588 / 662	89%
2018/19	595 / 700	85%
2019/20 (6 mis)	329 / 379	87%

Mae'r data uchod yn dangos cynnydd sylweddol dros gyfnod o chwe mlynedd yn niferoedd y plant mewn gofal yng Ngwynedd. Mae hyn yn cyd-fynd â'r patrwm cenedlaethol ac yn adlewyrchu y cynnydd yn y galw ar y gwasanaeth a'r newid yn natur yr achosion sydd yn dod i sylw'r gwasanaeth. Mae anghenion yn dwysau ac mae sawl mater cymhleth yn amlygu eu hunain yn y proffil plant mewn gofal, er enghraifft camfanteisio yn rhywiol ar blant, ymddygiad rhywiol anaddas, hunan anafu a materion iechyd meddwl ac yn y blaen. Mae angen adolygu cynllun gofal pob plentyn a pherson ifanc mewn gofal o fewn canllawiau statudol gan swyddogion adolygu annibynnol.

Fel y gwelir o'r tabl uchod mae cynnydd sylweddol wedi bod yn niferoedd y cyfarfodydd adolygu ar draws y blynyddoedd. Gwelir yn y blynyddoedd cyntaf fod perfformiad wedi gwella ac yna wedi gostwng yn cyfnod y mae'r cynnydd yn niferoedd plant yn digwydd. Mae capasiti'r gwasanaeth o ran y swyddogion adolygu wedi aros yr un fath ers 2014 ac felly mae perfformiad yn gostwng oherwydd diffyg i gyrraedd yr holl ofynion o fewn yr amserlenni statudol.

Mae'r gwasanaeth yn herio perfformiad yn y maes yma yn gyson drwy'r gyfundrefn herio perfformiad mewnol, ac mae'r wybodaeth yn cael ei chynnwys yn adroddiad herio perfformiad yr Aelod Cabinet. Mae'r adran hefyd ac yn cadw cofnodion manwl am y rhesymau pam fod yr adolygiadau sydd tu allan i amserlenni yn hwyr. Mae'r gwasanaeth wedi cyflwyno bid am adnodd i ychwanegu at y sefydliad ers rhai blynyddoedd gan gynnwys eleni.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynigion gwella uchod "wedi eu cwblhau".

2. Gwerthusiad Perfformiad Blynyddol yr Arolygaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) 2014/15 - Adroddiad lleol i Wynedd gyhoeddwyd Hydref 2015

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Mae'r Cyngor wedi dechrau datblygu strategaeth comisiynu iechyd meddwl, a bydd gwasanaethau iechyd meddwl yn faes y bydd AGGCC yn cymryd camau dilynol mewn perthynas ag ef yn 2015-2016.
2. Cymorth i Ofalwyr –

Fe wnaeth y cyngor asesu neu adolygu anghenion 241 o ofalwyr oedolion yn 2014-2015, sy'n ostyngiad o'r 298 o ofalwyr a gawsant eu hasesu yn ystod y

flwyddyn flaenorol. Mae hyn yn destun pryder gan fod nifer y rhai sy'n gofalu am oedolion sy'n derbyn asesiad o'u hanghenion eu hunain wedi codi dros y pedair blynedd diwethaf yng Nghymru, er bod y nifer wedi cwmpo'n barhaus yng Ngwynedd. Nifer y gofawyr oedolion a gawsant eu hasesu neu eu hail-asesu ar eu hawl eu hunain yn ystod y flwyddyn y darparwyd gwasanaeth ar eu cyfer yn ystod y flwyddyn oedd 132.

3. Amseroldeb cynadleddau amddiffyn plant –

Mae perfformiad y cyngor o ran cynnal cynadleddau amddiffyn plant cychwynnol wedi gwella fymryn, ond mae'n is na'r cyfartaledd yng Nghymru (85% o'i gymharu â 93%). Cafwyd cwmp hefyd ym mherfformiad y cyngor o ran cynnal adolygiadau statudol a chynadleddau adolygu amddiffyn plant. Cyfrannodd colli'r cydlynnydd amddiffyn plant a salwch staff at y cwmp mewn perfformiad yn y meysydd hyn. Mae amseroldeb cynadleddau amddiffyn plant yn dal i fod yn faes sydd angen ei wella. Hefyd, mae angen i'r cyngor gynnal a gwella amseroldeb adolygiadau plant sy'n derbyn gofal, sy'n cael eu rheoli gan yr uned diogelu ac ansawdd ar hyn o bryd.

4. Amseroldeb adolygiadau amddiffyn plant –

Mae perfformiad y cyngor o ran cynnal cynadleddau amddiffyn plant cychwynnol wedi gwella fymryn, ond mae'n is na'r cyfartaledd yng Nghymru (85% o'i gymharu â 93%). Cafwyd cwmp hefyd ym mherfformiad y cyngor o ran cynnal adolygiadau statudol a chynadleddau adolygu amddiffyn plant. Cyfrannodd colli'r cydlynnydd amddiffyn plant a salwch staff at y cwmp mewn perfformiad yn y meysydd hyn. Mae amseroldeb cynadleddau amddiffyn plant yn dal i fod yn faes sydd angen ei wella. Hefyd, mae angen i'r cyngor gynnal a gwella amseroldeb adolygiadau plant sy'n derbyn gofal, sy'n cael eu rheoli gan yr uned diogelu ac ansawdd ar hyn o bryd.

5. Amseroldeb asesiadau iechyd i blant sy'n derbyn gofal –

Dim ond gwelliannau bach a wnaed gan y cyngor o ran canran y plant sy'n derbyn gofal sy'n derbyn asesiad iechyd yn ystod y flwyddyn, ac mae hwn yn dal yn sylweddol is na chyfartaledd Cymru (51% o'i gymharu ag 81%).

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

1 a 2. Gan fod y ddarpariaeth ar gyfer y meysydd iechyd meddwl a gofawyr yn faterion sy'n codi mewn adroddiadau dilynol, a gan eu bod yn derbyn sylw fel rhan o drefniadau herio perfformiad yr Adran rydym yn hyderus bod yr Adran wedi rhoi trefniadau mewn lle i ymateb i'r cynigion hwn.

3 a 4.

	Nifer o gynadleddau cychwynnol	Perfformiad
2013/14	120 / 145	83%
2014/15	134 / 157	85%
2015/16	163 / 188	87%
2016/17	129 / 147	88%
2017/18	122 / 149	82%
2018/19	110 / 143	77%
2019/20 (6 mis)	92 / 99	93%

	Nifer o gynadleddau adolygol	Perfformiad
2013/14	248 / 256	97%
2014/15	267 / 279	96%
2015/16	241 / 282	85.5%
2016/17	239 / 261	92%
2017/18	253 / 281	90%
2018/19	251 / 268	94%
2019/20 (6 mis)	91 / 115	79%

Mae perfformiad y Cyngor o ran cynnal cynadleddau achos amddiffyn plant cychwynnol wedi gwella yn gyson dros gyfnod o flynyddoedd oni bai am gwmp yn ystod 2018/19 pan fu i gyfnod o salwch effeithio'r gallu i gynnal cysondeb perfformiad. Mae'r mesurydd yma yn cael ei herio yn rheolaidd ac mae'r gwasanaeth yn cadw cofnodion manwl am y rhesymau pam fod y cynadleddau sydd y tu allan i amserlen yn hwyr.

Yn yr un modd mae perfformiad y Cyngor o ran cynnal cynadleddau achos amddiffyn plant adolygol wedi gwella yn gyson ers nifer o flynyddoedd. Yn yr un modd a'r cynadleddau cychwynnol mae'r mesurydd yn cael ei herio yn rheolaidd ac mae'r gwasanaeth yn ymwybodol o'r rhesymau dros fod tu allan i amserlen.

5.

	Nifer o asesiadau iechyd	Perfformiad
2013/14	125 / 272	46%
2014/15	130 / 257	51%
2015/16	171 / 284	60%
2016/17	198 / 291	68%
2017/18	196 / 302	65%
2018/19	186 / 312	60%
2019/20 (6 mis)	86 / 161	53%

Mae perfformiad ar y mesurydd yma wedi gwella yn gyson dros y cyfnod yn dilyn cydweithio agos rhwng y Cyngor a'r gwasanaeth iechyd. Mae lle i wella eto, ond mae perfformiad hyd at 6 mis y flwyddyn hon yn argoeli yn dda. Mae cynnydd

syllweddol wedi bod yn y niferoedd plant mewn gofal ac felly'r niferoedd sydd angen asesiadau iechyd ac mae'r cynnydd wedi digwydd er hynny.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynigion gwella "wedi eu cwblhau".

3. **Arolygiad cenedlaethol o ofal a chymorth i bobl sydd ag anableddau dysgu (Arolygiad ar y cyd gan Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru ac Arolygiaeth Gofal Iechyd)** – Adroddiad lleol i Wynedd y'i gyhoeddwyd ym Mehefin 2016

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Mae angen cynllunio'n strategol gyda chydweithwyr iechyd i ddatblygu dyheadau a chynlluniau hirdymor. Dylid datblygu strategaeth gomisiynu ar y cyd rhwng gwasanaethau iechyd a chymdeithasol yn seiliedig ar ddadansoddiad o anghenion.
2. Dylai'r awdurdod lleol barhau i ddatblygu a gwella ei gyfathrebu â darparwyr gwasanaethau, a'u cynnwys yn y gwaith o lunio datganiad o sefyllfa'r farchnad ac mewn trafodaethau am strategaeth gomisiynu ar y cyd gyda'r sector iechyd.
3. Dylai'r awdurdod lleol adolygu'r ffordd y mae'n diogelu hawliau pobl lle mae eu rhyddid yn cael ei amddifadu (DoLS) er mwyn sicrhau bod hawliau dynol yn cael eu cefnogi a'u hamddiffyn yn iawn.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae'r gwaith o fonitro'r cynnydd yn erbyn y cynigion hyn yn digwydd drwy drefniadau herio perfformiad yr Adran, ac yn y Pwyllgor Craffu Gofal. Mae hyn yn waith parhaus, felly o safbwynt llywodraethiant a threfniadau priodol, credwn bod y gwaith hwn yn derbyn yr oruchwyliaeth briodol.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynigion gwella "wedi eu cwblhau".

4. **Rheoli asedau [Tir ac Adeiladau]** – Adroddiad lleol i Wynedd gan Swyddfa Archwilio Cymru gyhoeddwyd Hydref 2016

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Dylai'r Cyngor arwain y blaen drwy ailagor trafodaethau â phartneriaid lleol a rhanbarthol ynghylch datblygu dull systematig o gynllunio asedau ar y cyd, gan gynnwys cyfleoedd i: gytuno ar systemau rheoli perfformiad ar y cyd, a'u defnyddio; sefydlu cyrff darparu gwasanaethau eiddo ar y cyd; sefydlu cyrff dal eiddo ar y cyd.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Bellach mae Llywodraeth Cymru yn arwain ar drefniadau cydweithio traws-ranbarthol trwy'r Gweithgor Asedau Cenedlaethol.

Mae'r Adran Tai ac Eiddo yn rhan o Grŵp Rhanbarthol Gogledd Cymru sydd yn cyfarfod yn rheolaidd i rannu a dysgu o arfer da o bob cwr o Gymru, ond yn bwysicach i fagu perthnasau gyda chydweithwyr o gyrff cyhoeddus eraill ac adnabod cyfleoedd cydweithio a partneriaethu.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynnig gwella uchod yn cael ei nodi "wedi ei gwblhau".

5. Strategaeth Pobl - Adroddiad lleol i Wynedd gan Swyddfa Archwilio Cymru gyhoeddwyd Tachwedd 2016

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Diweddarau'r holl bolisiâu rheoli pobl a'r canllaw i reolwyr i adlewyrchu'r Strategaeth Pobl newydd.
2. Rhoi cynllun gweithlu corfforaethol cynhwysfawr ar waith.
3. Cyflwyno'r broses gwerthuso newydd i'r holl staff.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

1. Mae Grŵp Prosiect Amodau Gwaith yn weithredol dan arweiniad y Rheolwr Adnoddau Dynol gyda'r pwyslais ar sicrhau bod yr amodau hynny yn cyd-fynd hefo'r diwylliant a'r ffordd o weithio adnabyddir fel Ffordd Gwynedd (gweler Cynllun Ffordd Gwynedd 2019-22).
2. Mae Grŵp Prosiect Cynllunio'r Gweithlu yn weithredol dan arweiniad y Rheolwr Adnoddau Dynol. Mae'r polisi a'r canllawiau gweithredu wedi'u hadolygu ac wedi'u hatgyfnerthu hefo nodyn briffio i reolwyr.

Ymhellach, cyflwynwyd cynlluniau newydd arloesol yng nghyswllt denu a datblygu'r talent a'r sgiliau sydd eu hangen e.e. prentisiaethau, arbenigwyr yfory, rheolwyr yfory.

3. Mae'r Cyngor wedi sefydlu trefniadau ar gyfer gwerthuso parhaus yn hytrach na chynnal gwerthusiad blynyddol. Mae'r ymgynghoriad a chyhoeddiad swydd-ddisgrifiadau newydd, a'r disgwiliadau generig o bob rheolwr, yn ffocws i'r gwerthuso erbyn hyn.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y 3 cynnig gwella uchod yn cael eu nodi "wedi'u cwblhau".

6. Rheoli Risg - Asesiad sy'n seiliedig ar risg o drefniadau corfforaethol y Cyngor - Adroddiad lleol i Wynedd gan Swyddfa Archwilio Cymru gyhoeddwyd Ionawr 2017

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Byddai trefniadau rheoli risg y Cyngor yn elwa o: ddatblygu dogfen tracio neu grynhoi risgiau fel rhan o'i Gofrestr Risg Gorfforaethol; cyflwyno mwy o gysondeb o ran pennu a rheoli risgiau mewn papurau ac adroddiadau a gyflwynir i'r Aelodau; rhoi sylw amlycach i'r cysyniad o 'barodwydd i wynebu risg' yn ei waith rheoli risg; cyflwyno Strategaeth Risg a Llawlyfr Gweithrediadau i gyd-fynd â threfniadau diwygiedig y Cyngor; hyfforddi'r swyddogion a'r Aelodau ynghylch rheoli risg fel rhan o fenter ehangach i godi ymwybyddiaeth.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Cyflwynwyd adroddiad pellach i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar 19 Gorffennaf 2018 yn egluro'r weledigaeth ar gyfer trefniadau rheoli risg y Cyngor, yn ogystal ag amlinellu fesul pwynt yr hyn oedd ar y gweill er mwyn ymdrin â'r materion oedd yn codi yn llythyr yr archwiliwr:

<https://democratiaeth.gwynedd.llyw.cymru/documents/s17358/Trefniadau%20Rheoli%20Risg.pdf?LLL=1>

Yn y cyfnod ers cyflwyno'r adroddiad, mae'r Pennaeth Cyllid Cynorthwyol (Refeniw a Risg) a'r Rheolwr Cydlynu Risg ac Yswiriant wedi ymweld â thimau rheoli pob adran er mwyn rhoi arweiniad ac anogaeth i ddiweddarau eu cofrestr risg. Yn ogystal â hynny, mae'r Prif Weithredwr wedi codi'r mater yng nghyfarfodydd y Grŵp Rheoli.

Canlyniad hyn yw fod adrannau wedi darparu gwybodaeth i'r Gwasanaeth Risg ac Yswiriant er mwyn ei ganiatáu i boblogi'r Gofrestr ar ei newydd wedd o fewn system iGwynedd. Mae rhai adrannau ar ôl, ond bydd y gwaith wedi ei gwblhau yn fuan.

Casgliad

Mae datblygu'r gyfundrefn rheoli risg yn un parhaus, a credwn fod yr hyn sydd wedi cael ei gyflawni hyd yma yn golygu y gellir nodi cynigion y llythyr fel "wedi'i gwblhau".

7. Llywodraethu da wrth benderfynu ar newidiadau i wasanaethau – Adroddiad lleol i Wynedd gyhoeddwyd Mawrth 2017

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Rhoi cyfle i'r pwyllgorau craffu adolygu a herio achosion busnes newidiadau i wasanaethau mewn ffordd amserol cyn bod y Cabinet yn penderfynu'n derfynol.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Bu enghreifftiau o ple lwyddwyd i adolygu a herio achosion busnes ers cyflwyno'r trefniadau newydd yn Mai 2017 ond teg fyddai ychwanegu na lwyddwyd i wneud hynny ar bob achlysur.

Mae'r adolygiad o'r trefniadau ynglŷn â'r strwythur ar gyfer craffu wedi'i gynnal yn ddiweddar gyda gofyn i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gynnig argymhellion ar y ffordd ymlaen i gyfarfod o'r Cyngor ar Ragfyr 19^{eg} 2019.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynnig gwella yn cael ei nodi "ar waith".

8. Cynllunio Arbedion - Adroddiad lleol i Wynedd gyhoeddwyd Mawrth 2017

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Cryfhau'r trefniadau cynllunio ariannol drwy sicrhau bod yr amserlenni cyflawni a geir mewn achosion busnes yn gadarn
2. Cryfhau'r trefniadau cynllunio ariannol drwy sefydlu dull mwy corfforaethol o bennu cyfleoedd incwm

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Yn y blynyddoedd diwethaf adrannau y Cyngor sydd wedi bod yn gyfrifol am gynnig y cynlluniau arbedion ar gyfer eu maes gwasanaeth, gyda'r arbedion yn mynd trwy gamau herio a chraffu manwl, drwy ddilyn y drefn yma, erbyn diwedd 2018/19 roedd 96% o'r cynlluniau arbedion, sef dros £25 miliwn o'r arbedion ers 2015/16 wedi eu gwireddu.

Mae gwireddu'r cynlluniau unigol yn gyfrifoldeb aelodau perthnasol o'r Cabinet, ac mae adroddiadau perfformiad yr Aelodau, sy'n cael eu cyflwyno yn rheolaidd i gyfarfodydd y Cabinet, yn manylu ar gynnydd y cynlluniau arbedion unigol o fewn eu portffolios, fel y mae'r sefyllfa ar y pryd. Yr Aelod Cabinet dros Gyllid sydd â'r cyfrifoldeb am gadw trosolwg o'r darlun cyfan gan adrodd yn rheolaidd i gyfarfodydd y Cabinet ar y cynnydd.

O ran trefniadau cynllunio ariannol i sefydlu dull mwy corfforaethol o bennu cyfleodd incwm, mae'r aelodau Cabinet eisoes wedi dethol penawdau incwm i'w hystyried yn strategol a gwaith pellach yn cael ei wneud i edrych ar y manylder.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynnig gwella cyntaf yn cael ei nodi "wedi ei gwblhau" a'r ail gynnig yn cael ei nodi fel un sydd "ar waith".

9. Cyngor Gwynedd - Trosolwg a Chraffu - Addas ar Gyfer y Dyfodol? - Adroddiad lleol i Wynedd gyhoeddwyd Medi 2018

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Datblygu prosesau blaenraglenni craffu ymhellach er mwyn:
 - darparu rhesymeg glir dros ddewis pynciau;
 - canolbwyntio'n fwy ar ganlyniadau ac egluro hyn i'r cyhoedd; a
 - sicrhau y defnyddir y dull craffu mwyaf addas ar gyfer y maes pwnc a'r canlyniad dymunol, ac egluro hyn i'r cyhoedd, ac ystyried dulliau mwy arloesol o gynnal gweithgareddau craffu
2. Adolygu'r math o gymorth craffu sydd ei angen i alluogi'r swyddogaeth graffu i ymateb i heriau'r presennol a'r dyfodol.
3. Egluro swyddogaeth aelodau'r pwyllgor craffu a swyddogion mewn cyfarfodydd adolygu perfformiad gwasanaethau, sicrhau bod aelodau'r pwyllgor yn herio perfformiad gwasanaethau yn briodol ac yn dwyn swyddogion i gyfrif.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae'r adolygiad o drefniadau craffu yn mynd rhagddo yn gyfredol. Mae tair opsiwn wedi eu llunio gan weithgor o aelodau a swyddogion yn gweithio ar y cyd er mwyn ceisio sicrhau y trefniadau craffu mwyaf effeithiol ar gyfer Gwynedd. Mae'r ystyriaethau a nodir isod, ynghyd â nifer o ystyriaethau eraill wedi bod yn sail i ffurfio'r opsiynau.

Cynhaliwyd gweithdai i'r holl aelodau i gael trafod cryfderau a gwendidau y gwahanol opsiynau a chynnig sylwadau pellach er mwyn miniogi yr opsiynau a gwella ein trefniadau. Bydd gwaith y gweithgor a'r Fforwm Craffu yn cael ei adrodd i'w Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar y 28ain o Dachwedd, ac yna i'r Cyngor llawn am benderfyniad.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y 3 cynnig gwella yn cael eu nodi fel rhai "ar waith".

10. Safbwynt y Defnyddiwr Gwasanaeth - Y Gwasanaeth Llyfrgell - Cyngor Gwynedd - Adroddiad lleol i Wynedd gyhoeddwyd Tachwedd 2018

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Sicrhau bod trefniadau effeithiol ar waith i rannu gwybodaeth rhwng staff llyfrgelloedd a rheolwyr y gwasanaeth llyfrgelloedd sydd wedi'u lleoli'n ganolog.

Cynnydd:

Mae gwella cyfathrebu o fewn y gwasanaeth wedi'i adnabod gennym fel tîm staff fel proses sydd angen sylw wrth roi Ffordd Gwynedd ar waith. Mae negeseuon yn ymwneud â'r gwasanaeth a pherfformiad yn cael eu cyfathrebu i bob aelod staff unigol yn gyffredinol erbyn hyn. Rydym wedi dod a grwpiau staff ynghyd eleni er mwyn tynnu staff i mewn i brosesau gwneud penderfyniad ac mae rhaglen o hyfforddiant penodol wedi ei gynnal yn ystod y flwyddyn gyda staff cyfan, yn ogystal â grwpiau tasg, a hynny gyda chymorth Gwasanaeth Dysgu a Datblygu y Cyngor, yn ogystal â'n darpariaeth fewnol. Diben y rhaglen hon yw grymuso staff, ynghyd â chynyddu lefel gwybodaeth a sgiliau.

Mae system rhannu ffeiliau i-gwynedd o gymorth mawr i hwyluso'r broses. Anogir staff sy'n arweinwyr tîm i ymweld yn wythnosol â llyfrgelloedd dalgylch er mwyn annog cyfathrebu dwy ffordd effeithiol. Mae'r Rheolwr Llyfrgelloedd yn cyfarfod yn rheolaidd gydag aelodau'r Tîm Llyfrgell yn unigol, a hefyd yn cwrdd ar lefel pawb yn chwarterol.

2. Cyfathrebu canlyniadau ymgynghoriadau yn y dyfodol er mwyn i ddefnyddwyr gwasanaethau allu deall y materion a godir a'r hyn y mae'r Cyngor wedi'i wneud mewn ymateb iddynt.

Cynnydd:

Byddwn yn ystyried a gweithredu ar yr argymhelliad hwn gydag unrhyw ymgynghoriad sylweddol ac o bwys y byddwn yn ei wneud yn y dyfodol allasai

gael effaith sylfaenol ar y gwasanaeth, ac yn sicrhau cydweithio gwell a fwy cadarn gyda'r Uned Gyfathrebu er mwyn sicrhau fod defnyddwyr gwasanaethau yn derbyn gwybodaeth ddilynol yn sgil unrhyw newidiadau a wneir.

3. Gwella lefel y cymorth a roddir i ddefnyddwyr y gwasanaeth llyfrgelloedd symudol.

Yn arbennig:

- (a) darparu offer TGCh a mynediad at y rhyngwyd mewn llyfrgelloedd, lle bo hynny'n bosibl, i ddiwallu anghenion defnyddwyr gwasanaethau; ac
- (b) archwilio sut y gellid defnyddio'r gwasanaeth i alluogi trigolion gwledig i gael mynediad at wasanaethau eraill y Cyngor.

Cynnydd:

(a) Rydym wedi darparu tabled gyda chysylltedd 3G yn Llyfrgelloedd Teithiol Arfon, Dwyfor a Meirionnydd. Bydd hyn yn galluogi cyswllt gyda'r rhyngwyd, ond ni allwn warantu cyswllt cyson a rheolaidd ym mhob ardal ddaearyddol oherwydd cyfyngiadau mynediad band-eang ar hyn o bryd yng Ngwynedd.

(b) Bydd cyswllt 3G yn galluogi mynediad at wefan Cyngor Gwynedd a fydd yn galluogi ein staff i gyfeirio pobl at y wybodaeth neu'r adnoddau cywir. Rydym ar ganol y broses o adolygu ein Gwasanaeth Llyfrgell Teithiol ar hyn o bryd er mwyn adnabod yn well y defnyddwyr hynny sy'n fregus, ac yn gymwys dan yr categori Gwasanaeth Cartref. Mae'r Gwasanaeth Llyfrgell Cartref yn gyswllt rheolaidd gyda'r trigolion mwyaf bregus yn ein cymdeithas, ac mae ein gyrwyr yn gallu bod yn gyswllt pwysig rhwng gwasanaethau eraill y Cyngor o ran cysylltu neu gyfeirio ymlaen.

Rydym yn y broses eleni o drefnu rhaglen hyfforddiant fwy penodol i yrwyr y Gwasanaeth Llyfrgell Cartref er mwyn eu harfogi i ymateb i gyfleon cefnogi neu gyfeirio gwybodaeth.

Rydym hefyd, yn sgil trafodaeth rhwng y Gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth, yn cynnig ymweliadau cartref gan Lyfrgellwyr ar gyfer sesiynau Digidol, er mwyn hwyluso ymgysylltiad a chynhwysiant digidol, gwella llesiant a mynediad at wasanaethau a gwybodaeth o gartref.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y 3 cynnig gwella yn cael eu nodi fel rhai "wedi'u cwblhau".

11. Cyngor Gwynedd - System Gwybodaeth Adnoddau Dynol - Adroddiad lleol i Wynedd gyhoeddwyd Tachwedd 2018

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Adolygu a chryfhau trefniadau rheoli prosiect:

- (i) Creu Dogfen Sefydlu Prosiect ffurfiol, wedi'i seilio ar Gylch Gorchwyl Bwrdd Prosiect, sy'n cynnwys cyfeiriad at holl weithgareddau a dogfennau allweddol y prosiect.

Cynnydd - Mae dogfen sefydlu prosiect ffurfiol wedi ei chreu sy'n seiliedig ar fethodoleg prosiect ac sy'n cyfeirio ar holl weithgareddau a dogfennau allweddol y prosiect. Mae'r Pennaeth Cynorthwyol Cefnogaeth Gorfforaethol yn arwain y prosiect gyda chymorth Rheolwr Prosiect ac aelodau'r Grwp Prosiect.

- (ii) Egluro amserlen y prosiect i osgoi'r risg o fod yn datblygu o hyd – ond byth yn cyrraedd y nod.

Cynnydd - Nid yw gosod amserlen bendant ar gyfer y prosiect yn bosibl. Mae hynny oherwydd natur esblygol y gwaith a'r angen i ddatblygu a diweddarau'n barhaus. Fodd bynnag, mae cyfarfodydd diweddarau yn digwydd yn gyson gyda her barhaus i gyflawni yn y ffordd fwyaf effeithiol posib.

- (iii) Adolygu cynllun y matrices risg prosiect i leihau'r potensial o nodi pob risg yn ganolog.

Cynnydd - Mae'r matrices risg elfennol a ddefnyddiwyd i gychwyn bellach yn adlewyrchu matrices sgorio risg y Cyngor.

- (iv) Sefydlu Strategaeth neu Gynllun Cyfathrebu ffurfiol a chyhoeddi adroddiadau uchafbwyntiau rheolaidd. Cynnwys Tîm Cyfathrebu y Cyngor wrth nodi enw neu frand addas ar gyfer System Swyddi Gwynedd (SSG) a'r gyfres o systemau Adnoddau Dynol.

Cynnydd - Mae gan pob modiwl o fewn y Cynllun Prosiect cynllun cyfathrebu ynddo'i hun sy'n gyson gyda'r brand 'Hunanwasanaeth'.

- (v) Sefydlu rhaglen gwireddu buddion ffurfiol er mwyn gallu gwerthuso nodau'r prosiect datblygu yn briodol.

Cynnydd - Mae mesur yr effaith a gaiff y datblygiadau hyn yn fater sy'n derbyn sylw'r Grwp Prosiect. Yn bresennol, mae'r wybodaeth a gesglir yn bennaf seiliedig ar ddata rheolaethol.

2. Adolygu opsiynau technoleg o fewn y prosiect:

- (i) Gwella mynediad i alluogi mwy o staff (er enghraifft y rhai sydd wedi'u lleoli'n anghysbell) i ymgysylltu â'r system.

Cynnydd - Mae'r canran o staff sydd hefo mynediad at hunan wasanaeth wedi cynyddu o 44% ym Mai 2019 i 68% erbyn diwedd Hydref eleni. Mae'r dechnoleg ar gyfer mynediad i bawb wedi'i sefydlu, sy'n golygu mai mater o gyrraedd y staff hynny sydd angen cyfarwyddiadau pellach i sicrhau mynediad yw'r ffocws erbyn hyn. Mae'r gwaith hwnnw eisoes yn digwydd.

- (ii) Rhwydweithio â chynghorau eraill i gasglu a rhannu enghreifftiau o arfer.

Cynnydd - Mae rhwydweithio a thrafod datblygiadau hefo sefydliadau eraill yn digwydd yn barhaus. Enghreifftiau o hynny yw Grwp Swyddogion Adnoddau Dynol Gogledd Cymru a'r Grwp Cenedlaethol o Benaethiaid Adnoddau Dynol.

- (iii) Ystyried gweithredu technoleg cwmwl.

Cynnydd - Fel rhan o ymarferion parhaus gan y Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth i wella darpariaeth i drigolion Gwynedd, fe gomisiynwyd adolygiad annibynnol o drefniadau a dibyniaeth Cyngor Gwynedd o'i ganolfannau data. Prif gwmpas yr adroddiad oedd i dderbyn arweiniad ar newidiadau arfaethedig yn dilyn methiant yn y brif ganolfan ddata yn ôl yn 2018. Fe gymharwyd nifer o ddatrysiadau technegol ar gyfer canolfannau data lleol (cwmwl preifat) a defnydd o'r cwmwl cyhoeddus. Canlyniad yr adroddiad oedd cadarnhad bod cyfeiriad y Cyngor ar newidiadau oedd wedi eu gwneud neu oedd ar waith yn cynnig gwelliannau sylweddol i hydwythedd ein systemau a hynny mewn modd sy'n gost effeithiol. Nodwyd bod y Cyngor yn gwneud defnydd o'r cwmwl cyhoeddus ar gyfer rhai darpariaethau, ond na fyddai'n gost effeithiol i symud popeth i'r cwmwl.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod cynigion gwella 1(i), 1(ii), 1(iii), 1(iv), 2(ii) a 2(iii) yn cael eu nodi fel rhai "wedi'u cwblhau", a bod cynigion gwella 1(v) a 2(i) yn cael eu nodi fel rhai sydd "ar waith".

12. Adroddiad Arolygu: Gwasanaethau Gofal yn y Cartref Gwynedd -

Adroddiad lleol i Wynedd gan Arolygiaeth Gofal Cymru gyhoeddwyd Ionawr 2019

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Hyfforddiant staff (Rheoliad 16 (2)(a)). Gwelsom fod amllder hyfforddiant y staff yn anghyson ac nid oedd cofnodion hyfforddiant y staff wedi'u diweddarau. Cafodd y syniad o ddarparu lefel gyson a chyfartal o hyfforddiant i'r staff hefyd ei argymhell yn yr arolygiad diwethaf. Nid ydym wedi cyflwyno hysbysiad ar yr achlysur hwn gan na welsom fod hyn wedi cael effaith negyddol ar lesiant y bobl na datblygiad y staff. Dywedodd pob aelod o'r staff y gwnaethom siarad â nhw wrthym eu bod o'r farn y gellid gwella'r ddarpariaeth hyfforddiant a chafodd hyn ei gydnabod gan y tîm rheoli.
2. Adroddiad ar ansawdd y gwasanaeth (Rheoliad 23 (1), (2) a (3)). Gwelsom nad oedd y gwasanaeth wedi cwblhau adroddiad blynyddol ar ansawdd y gwasanaeth ac nid oedd wedi ymgynghori'r â'r bobl a oedd yn defnyddio'r gwasanaeth na'u

cynrychiolwyr. Nid ydym wedi cyflwyno hysbysiad ar yr achlysur hwn gan na welsom fod hyn wedi cael effaith negyddol ar lesiant y bobl na'r gofal a'r cymorth a ddarperir.

3. Mae angen adolygu cynlluniau cyflenwi gwasanaeth ac asesiadau risg mewn modd amserol.
4. Mae angen i'r gwasanaeth wella'r ffordd y mae'n dogfennu ac yn cofnodi trafodaethau ffurfiol ac anffurfiol â theuluoedd/cynrychiolwyr a'r staff. Bydd hyn yn sicrhau y gellir dilyn llwybr archwilio clir.
5. Sicrhau bod y staff yn cael sesiynau goruchwylio ffurfiol amserol a chyson ac arfarniad blynyddol, a chadw cofnod cyfredol o'r cyfarfodydd a gynhelir.
6. Mae angen diweddarau taflen wybodaeth y gwasanaeth ac mae angen iddi gynnwys manylion cyswllt cywir AGC.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Casgliad

13. Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol: Archwiliad o 'Sefydlu Gwasanaeth Ieuenctid Newydd i Gefnogi Pobl Ifanc' – Cyngor Gwynedd - Adroddiad lleol i Wynedd gan Arolygiaeth Gofal Cymru gyhoeddwyd Medi 2019

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Er ei fod wedi ymateb i farn defnyddwyr gwasanaethau, mae dull y Cyngor yn adweithiol yn bennaf a chaiff ei lywio gan gyd-destun gweithredol sy'n newid – yn benodol, cyfyngiadau ariannol. Mae canfyddiad y Cyngor am fanteision sefydlu model gweithredu sy'n gallu mynd yn fwy neu'n llai mewn ymateb i anghenion yn ymwneud yn bennaf â'i helpu i ymateb yn rhwyddach i bwysau cyllidebol.
2. Roedd ffynonellau data a ddefnyddiwyd i oleuo'r model newydd yn canolbwyntio'n bennaf ar ddeall anghenion defnyddwyr presennol y gwasanaeth ac ni wnaed rhyw lawer o ddefnydd o ddata i fodelu'r galw ar y gwasanaeth yn y dyfodol.
3. Mae gan y gwasanaeth symudol sydd wedi'i ailfodelu o'r newydd fwy o allu i fod yn bresennol dros dro yn ôl yr angen a lle y bo angen ac mae ganddo fwy o allu i fod yn fwy dynamig o ran ymateb i faterion cymdeithasol gan helpu i'w hatal rhag gwaethygu.

4. Bydd cynyddu defnydd effeithiol o ddata'n rhoi dealltwriaeth well i'r Cyngor am achosion sylfaenol materion a'r galw ar y gwasanaeth. Bydd hyn yn helpu'r Cyngor i feddwl yn ehangach a defnyddio dull mwy cyfannol o ran ymyrryd yn gynnar ac atal.
5. Ychydig o dystiolaeth sydd i adlewyrchu bod y Cyngor wedi ystyried sut y mae'r cam yn cyfrannu at ei amcanion llesiant ehangach, rhai ei bartneriaid, neu'r saith nod llesiant cenedlaethol. Ni ddefnyddiodd y Cyngor ddull integredig wrth ailfodelu ei wasanaeth ieuencid. Er nad oedd amcanion llesiant y Cyngor a phartneriaid wedi'u cadarnhau pan ddechreuodd y broses ailfodelu, roedd ei ddull adweithiol ei natur, a ysgogwyd gan ystyriaethau ariannol, yn golygu na chafodd blaenoriaethau ehangach eu hystyried yn effeithiol.
6. Mae'r Cyngor yn rhoi pwyslais mawr ar gymhwyso'i ddull 'sy'n canolbwyntio ar y dinesydd', sef 'Ffordd Gwynedd', wrth roi'r cam ar waith. Fodd bynnag, yn y cam a adolygwyd, ni all y Cyngor ddangos bod 'Ffordd Gwynedd' yn ymgorffori'r egwyddor datblygu cynaliadwy a'r pum ffordd o weithio yn llawn. Byddai gwneud hynny'n hwyluso mwy o integreiddio.
7. Er ei fod wedi creu rhagor o gyfleoedd ar gyfer cydweithio ar lefel weithredol, ni all y Cyngor ddangos ei fod wedi ystyried sut i weithio'n strategol gyda phartneriaid i gyflawni'r cam. Mae hyn yn adlewyrchu ein canfyddiadau mewn perthynas ag integreiddio.
8. Dywedodd un partner fod newid negyddol wedi bod o ran ymgysylltu â gwasanaeth ieuencid y Cyngor ar ôl iddo gael ei ailfodelu o'r newydd, gan bod hynny wedi effeithio'n anffafriol ar amcanion a gweithgareddau ataliol y partner. Eto mae hyn yn adlewyrchu ein canfyddiadau mewn perthynas ag integreiddio.
9. Mae diffyg neges glir sy'n datgan y bwriad i gau'r holl glybiau ieuencid presennol yn y fideo 'Gwasanaeth Ieuencid Gwynedd ar gyfer Yfory' yn wendid allweddol o ran sut y gwnaeth y Cyngor gyfleu newidiadau posibl i ddefnyddwyr gwasanaethau a dinasyddion.

Cynydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae'r Cyngor wedi nodi dymuniad i geisio trafodaeth bellach gyda Swyddfa Archwilio Cymru ar gasgliadau a chynigion gwella archwiliad y Gwasanaeth Ieuencid. Gweler cofnod y Cyngor Llawn dyddiedig 3ydd Hydref 2019.

Casgliad

ATODIAD 1

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod yr holl gynigion gwella uchod yn cael eu nodi fel rhai "ar waith".

Rhan 2 – adroddiadau cenedlaethol neu gyffredinol sy'n berthnasol i Lywodraeth Leol

1. Craffu Da? Cwestiwn Da – Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Mai 2014

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Egluro rôl aelodau gweithredol ac uwch swyddogion wrth gyfannu at y broses craffu.
2. Sicrhau bod aelodau craffu, ac yn benodol cadeiryddion craffu, yn cael hyfforddiant a chymorth er mwyn sicrhau eu bod yn meddu ar yr holl sgiliau sydd eu hangen i gynnal gwaith craffu effeithiol.
3. Datblygu prosesau blaen-raglennu craffu ymhellach er mwyn:
 - Darparu rhesymeg glir dros ddewis pynciau
 - Canolbwyntio mwy ar ganlyniadau
 - Sicrhau y defnyddir y dull craffu mwyaf addas ar gyfer y maes pwnc a'r canlyniad dymunol.
4. Cysoni rhaglenni craffu a threfniadau rheoli perfformiad, hunanwerthuso a gwella'r Cyngor.
5. Sicrhau y caiff effaith craffu ei gwerthuso'n briodol ac y gweithredir arni er mwyn gwella effeithiolrwydd y swyddogaeth; gan gynnwys gwneud gwaith dilynol ar gamau gweithredu arfaethedig ac archwilio canlyniadau.
6. Cynnal hunanwerthusiadau rheolaidd o drefniadau craffu gan ddefnyddio 'canlyniadau a nodweddion trefniadau trosolwg a chraffu effeithiol i lywodraeth leol' a ddatblygwyd gan Rwydwaith Swyddogion Craffu Cymru.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae'r cynigion ar gyfer gwella a gyflwynwyd yn Adroddiad Cenedlaethol 'Craffu Da? Cwestiwn Da' gan Swyddfa Archwilio Cymru wedi eu hymgorffori i bob pwrpas yn adroddiad dilynol 'Cyngor Gwynedd – Trosolwg a Chraffu – Addas ar Gyfer y Dyfodol?' a gyhoeddwyd fis Mehefin 2018, ac yn ystyriaethau parhaus i'r gyfundrefn craffu yng Ngwynedd.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod pob cynnig gwella yn cael ei nodi "wedi ei gwblhau".

2. Cyflawni â Llai - yr effaith ar wasanaethau iechyd yr amgylchedd a dinasyddion – Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Hydref 2014

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Diwygio'r safonau arfer gorau er mwyn:
 - cysoni gwaith ym maes iechyd yr amgylchedd,
 - nodi cyfraniad ehangach iechyd yr amgylchedd at gyflawni blaenoriaethau strategol Llywodraeth Cymru,
 - nodi buddiannau ac effaith gwasanaethau iechyd yr amgylchedd o ran diogelu dinasyddion.

2. Ymgysylltu'n well a thrigolion lleol ynghylch cynlluniau i dorri cyllidebau a newid gwasanaethau drwy:
 - ymgynghori a thrigolion ar newidiadau arfaethedig mewn gwasanaethau a defnyddio'r canfyddiadau i lywio penderfyniadau;
 - amlinellu pa wasanaethau a gaiff eu torri a sut y bydd y toriadau hyn yn effeithio ar drigolion, a
 - nodi cynlluniau i gynyddu taliadau newid safonau gwasanaeth.

3. Gwella effeithlonrwydd a gwerth am arian drwy:
 - Nodi dyletswyddau statudol ac anstatudol gwasanaethau iechyd yr amgylchedd cynghorau
 - Cytuno ar flaenoriaethau iechyd yr amgylchedd ar gyfer y dyfodol a rôl cynghorau wrth gyflawni'r rhain
 - Pennu 'safon dderbyniol o berfformiad' ar gyfer gwasanaethau iechyd yr amgylchedd (uchaf ac isaf) a rhoi cyhoeddusrwydd iddynt ymhlith dinasyddion
 - Gwella effeithlonrwydd a chynnal perfformiad ar y lefel y cytunwyd arni drwy wneud y canlynol
 - Cydweithio a/neu integreiddio ag eraill er mwyn lleihau costau a/neu wella ansawdd
 - gosod gwasanaethau ar gontractau allanol lle y gellir eu darparu mewn ffordd fwy cost-ffeithiol yn unol â'r safonau y cytunwyd arnynt
 - cyflwyno a/neu gynyddu taliadau a chanolbwyntio ar weithgarwch sy'n cynhyrchu incwm
 - defnyddio grantiau mewn ffordd strategol er mwyn sicrhau'r effaith a'r elw mwyaf
 - lleihau gweithgareddau er mwyn canolbwyntio ar flaenoriaethau statudol a strategol craidd.

4. Gwella gwaith cynllunio strategol drwy:

- nodi, casglu a dadansoddi data ariannol, data ar berfformiad a data ar alw/angen mewn perthynas â gwasanaethau iechyd yr amgylchedd;
- dadansoddi data a gasglwyd er mwyn llywio a deall y gydberthynas rhwng 'cost: budd: effaith' a defnyddio'r wybodaeth hon fel sail benderfyniadau ar wasanaethau iechyd cynghorau yn y dyfodol;
- cytuno sut y gellir defnyddio gwybodaeth ddigidol i gynllunio a datblygu gwasanaethau iechyd yr amgylchedd yn y dyfodol.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

- Mae gwaith wedi bod yn digwydd yn genedlaethol ar ddiwygio'r safonau arfer gorau mewn ymgynghoriad a'r WLGA.
- Mae Cynghorau yn cydweithio mewn meysydd lle mae buddiant amlwg o wneud hynny wedi ei adnabod.
- Mae'r Tîm Rheoli adrannol yn adolygu yn barhaus sut yr ydym yn cyfarch anghenion ein dinasyddion.
- Mae'r Pennaeth Gwasanaeth yn trafod heriau cynnal gwasanaeth yn rheolaidd gyda'r aelod Cabinet, er mwyn sicrhau blaenoriaethu adnoddau yn effeithiol
- Mae effeithiolrwydd y gwasanaethau rydym yn ei gynnig yn cael eu herio yn rheolaidd, drwy gyfrwng cyfarfodydd Herio Perfformiad, gan yr aelod Cabinet a'r Prif Weithredwr.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod cynigion gwella 1, 2, 3 a 4 yn cael eu nodi "wedi eu cwblhau".

3. Helpu Pobl i Fyw'n Annibynnol: A yw Cynghorau'n Gwneud Digon? -

Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Hydref 2015

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Gwella'r ymgysylltu â gwybodaeth i bobl hŷn a'r trefniadau ar gyfer lledaenu'r wybodaeth honno.
2. Sicrhau rheolaeth effeithiol ar berfformiad yr ystod o wasanaethau sy'n helpu pobl hŷn i fyw'n annibynnol.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae'r gwaith hwn yn parhau ar waith a byddwn yn cyflwyno gwybodaeth bellach yn yr adroddiad diweddar nesaf i'r pwyllgor hwn.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod cynigion gwella uchod "ar waith".

4. Diogelwch Cymunedol yng Nghymru - Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Hydref 2016

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Gwella cynlluniau strategol er mwyn cydgysylltu gweithgarwch diogelwch cymunedol yn well, trwy sefydlu strategaeth genedlaethol a gefnogir gan gynlluniau rhanbarthol a lleol sy'n canolbwyntio ar gyflawni'r blaenoriaethau diogelwch cymunedol a gytunwyd yn genedlaethol yn lle'r fframwaith cynllunio cyfredol.
2. Gwella gwaith strategol â phartneriaid drwy fynd ati'n ffurfiol i greu byrddau diogelwch cymunedol effeithiol yn lle'r strwythurau diogelwch cymunedol cyfredol, sy'n ffurfioli ac yn uno gwaith Llywodraeth Cymru, yr heddlu, yr awdurdodau lleol, y byrddau iechyd, yr awdurdodau tân ac achub, WACSO a rhanddeiliaid allweddol eraill.
3. Sicrhau bod perfformiad diogelwch cymunedol yn cael ei reoli'n effeithiol trwy: osod mesurau priodol ar bob lefel er mwyn galluogi aelodau, swyddogion a'r cyhoedd i feirniadu'r cynnydd o ran cyflawni camau gweithredu ar gyfer gwasanaethau diogelwch cymunedol; sicrhau bod yr wybodaeth am berfformiad yn cynnwys gwaith yr holl asiantaethau perthnasol; sefydlu mesurau i feirniadu'r mewnbynnau, yr allbynnau a'r effaith er mwyn gallu deall effaith penderfyniadau buddsoddi a chefnogi'r gwaith craffu a throsolwg.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

1. Mae Llywodraeth Cymru wedi creu Bwrdd Adolygu er mwyn gwella elfennau o waith diogelwch cymunedol ac mae'r rhaglenni gwaith yn cael eu monitro gan Lywodraeth Cymru. Rydym yn aros am y cynllun cenedlaethol.
2. Mae Bwrdd Diogelwch Cymunedol Gwynedd ac Ynys Môn yn cynllunio pob flwyddyn, a datblygu cynllun lleol sydd yn seiliedig ar y blaenoriaethau cenedlaethol a rhanbarthol.

3. Mae'r Bartneriaeth wedi gosod mesuriadau yn erbyn pob un or 7 blaenoriaeth yn ein cynllun, ac yn monitro ac adrodd ar gynnydd i'r bartneriaeth yn chwarterol. Mae ein cynllun ar gael i'r cyhoedd ar safle we y Cyngor.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod cynnig gwella 2 a 3 "wedi eu cwblhau" a bod cynnig gwella 1 "ar waith".

5. Caffael Cyhoeddus yng Nghymru - Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Hydref 2017

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Roedd yn glir o'n gwaith samplu bod rhai o'r strategaethau caffael wedi dyddio, a bu ymateb cymysg hefyd i bolisiau a deddfwriaeth newydd megis Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Rydym yn argymhell bod cyrff cyhoeddus yn adolygu eu strategaethau a'u polisiau caffael yn ystod 2017-18 ac yn flynyddol wedi hynny i sicrhau eu bod yn adlewyrchu newidiadau ehangach i bolisiau a deddfwriaeth ac yn cefnogi gwelliant parhaus.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae strategaeth caffael y Cyngor yn cael ei hamlygu yng Nghynllun y Cyngor fel un o'n prif flaenoriaethau er mwyn creu economi hyfyw a ffyniannus. Mae'r Cyngor wedi sefydlu mesurau perfformiad er mwyn gweld sut mae canlyniadau caffael y Cyngor yn 'cadw'r budd yn lleol'. Mi welwch berfformiad diweddaraf y Cyngor ar y safle isod.

<https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Strategaethau-a-polis%C3%afau/Cynlluniau-corrforaethol-a-strategaethau/Polisiaucaffael.aspx>

Rydym hefyd wedi cymhwyso'r Ddeddf Llesiant i'r ymagweddau comisiynu a chaffael drwy ymgorffori'r nodau llesiant a'r pum dull o weithio i Bolisi Caffael Cynaliadwy y Cyngor. Cafodd y Polisi Caffael hwn ei gymeradwyo gan Gabinet y Cyngor ar y 23ain o Orffennaf 2019. Mae copi o'r polisi hefyd ar gael ar y linc uchod.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynnig gwella uchod yn cael ei nodi "wedi ei gwblhau".

6. Sut mae Llywodraeth Leol yn Rheoli Galw - Digartrefedd - Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Ionawr 2018

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Argymhellwn y dylai awdurdodau lleol wneud y canlynol:
 - sicrhau bod eu staff yn ddigon medrus i ddelio â gofynion newydd cyfryngu, datrys problemau, negodi a dylanwadu gyda phobl ddigartref; ac
 - adolygu ac ad-drefnu eu gwasanaethau i ymgysylltu'n fwy effeithiol â phobl ddigartref a rhai a allai fod yn ddigartref er mwyn atal digartrefedd.

2. Darparodd Llywodraeth Cymru arian i helpu awdurdodau lleol i weithredu Deddf Tai (Cymru) 2014 ac mae'r cyllid hwn wedi bod yn hanfodol er mwyn sicrhau y gall gwasanaethau atal newydd gael eu datblygu. Mae'r arian ar gael tan 2019-20 ond mae angen i awdurdodau sicrhau eu bod yn defnyddio'r cyfleoedd a gynigir gan yr adnoddau hyn i ddiwygio eu gwasanaethau er mwyn cyflawni eu cyfrifoldebau yn y dyfodol (paragraffau 1.21 i 1.28). Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn diwygio'r ffordd yr ariennir gwasanaethau digartrefedd ganddynt er mwyn sicrhau y gallant barhau i ddarparu'r dull atal ehangaf posibl sydd ei angen. Dylai adolygiadau ystyried defnyddio arian Cefnogi Pobl yn ogystal ag arian o Gronfa Gyffredinol y Cyngor i gefnogi'r ffordd y cyflawnir dyletswyddau digartrefedd yr awdurdod.

3. Argymhellwn y dylai awdurdodau lleol wneud y canlynol:
 - llunio gwasanaethau er mwyn sicrhau bod cyswllt cynnar â defnyddwyr gwasanaethau;
 - defnyddio dulliau 'brysbennu' i nodi a hidlo unigolion sy'n gofyn am help er mwyn pennu'r ymateb mwyaf priodol i fynd i'r afael â'u hanghenion; a
 - profi effeithiolrwydd gwasanaethau pwynt cyswllt cyntaf er mwyn sicrhau eu bod yn addas at y diben.

4. Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn cyhoeddi safonau gwasanaethau sy'n nodi'n glir beth yw eu cyfrifoldebau a sut y byddant yn darparu gwasanaethau er mwyn sicrhau bod pobl yn gwybod beth mae ganddynt hawl i'w gael a beth mae'n rhaid iddynt ei wneud drostynt hwy eu hunain. Dylai safonau gwasanaethau:
 - gael eu hysgrifennu mewn iaith hygyrch a syml.
 - bod yn fanwl gywir ynghylch beth y gall ymgeiswyr ei ddisgwyl a beth na allant ei ddisgwyl, a phryd y gallant ddisgwyl iddo gael ei ddatrys.
 - nodi'n glir rôl yr ymgeisydd yn y broses a sut y gallant helpu'r broses i redeg yn fwy llyfn a chyflym.
 - cael eu llunio ar y cyd ag arbenigwyr pwnc a chynnwys pobl sy'n defnyddio'r gwasanaeth(au).

- integreiddio'n effeithiol â'r broses asesu unigol.
 - cynnig dewisiadau amgen hyfyw i wasanaethau'r awdurdod.
 - nodi'r prosesau apeliadau a chwynion. Dylai'r rhain fod yn seiliedig ar degwch a chydraddoldeb i bawb dan sylw a dylent fod ar gael i bawb.
5. Er mwyn gwella perfformiad cyfredol rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn gwneud defnydd gwell o'u gwefannau er mwyn helpu i reoli'r galw drwy:
- brofi defnyddioldeb ac effeithiolrwydd y wybodaeth gyfredol ar wefannau gan ddefnyddio ein llinellau ymholi a nodir yn Atodiad 5;
 - cynyddu a gwella ystod, ansawdd a chwmpas gwybodaeth ar y we; gwneud gwell defnydd o raglenni ar-lein; a
 - chysylltu'n fwy effeithiol â gwybodaeth gan ddarparu'r arbenigol ac arbenigwyr cyngor, fel Cyngor ar Bopeth.
6. Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn nodi ac yn cytuno ar yr hyn y maent yn ei ddisgwyl gan bartneriaid, gan nodi sut y byddant yn cydweithio er mwyn lleddfu digartrefedd. Dylai'r cytundeb hwn gael ei adolygu'n rheolaidd a dylai perfformiad partneriaid gael ei adolygu er mwyn nodi meysydd i'w gwella.
7. Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn mynd i'r afael â gwendidau yn eu dull monitro cydraddolebau, ac yn sicrhau bod eu gwasanaeth digartrefedd yn cofnodi ac yn gwerthuso data priodol yn gywir er mwyn dangos mynediad cyfartal i ddefnyddwyr gwasanaethau y mae gan yr awdurdod lleol ddyletswydd tuag atynt.
8. Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn defnyddio'r rhestr wirio a nodir yn Atodiad 10 i gynnal hunanasesiad o wasanaethau, er mwyn helpu i nodi opsiynau i wella'r ffordd y gallant helpu i reoli'r galw.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

1. Mae staff wedi cael Hyfforddiant ar y Ddeddfwriaeth newydd, yn ogystal â 'motivational interviewing', 'hoarding', amddiffyn achosion meddiant, Credyd Cynhwysol, deall problemau camddefnydd sylweddau, ac iechyd meddwl. Mae trefniadau ymgysylltu yn rhan o Strategaeth Tai newydd y Cyngor ac felly bydd hynny'n dod yn rhan o waith craidd y Gwasanaeth i'r dyfodol.
2. Mae cyllid Cefnogi Pobl yn ariannu sawl prosiect atal digartrefedd yn barod: Cynllun Ail sefydlu Carcharorion (2018 at 2020); Cynllun Cefnogaeth Ddwys I bobl hefo anghenion cymhleth; Gwasanaeth Galw Heibio I bobl ifanc a phobl yn dod allan o'r carchar. Mae'r Gwasanaeth hefyd wedi recriwtio un aelod newydd o staff er mwyn cynorthwyo i ddelio â'r cynnydd mewn galw.

3. Mae'r gwasanaeth Opsiynau Tai yn darparu gwasanaeth 'triage' i ffiltro unigolion, ac mae cytundeb hefo'r Cymdeithasau Tai i gyfeirio pobl sydd dan fygythiad o ddigartrefedd yn gynnar. I'r dyfodol, bydd y Gwasanaeth yn adolygu pa mor effeithiol ydi'r trefniadau hyn.
4. Mae'r Gwasanaeth wedi cael trafodaeth hefo prosiect 'Take Notice' Shelter Cymru, ac mae gwaith adolygu gwaith papur a gwybodaeth ar gynllun gweithredu strategaeth ddigartrefedd i ddiwydd yn Ionawr 2020.
5. Gwaith datblygu gwefan ar gynllun gweithredu strategaeth Ddigartrefedd- ar waith yn Ionawr 2020.
6. Bydd y gwaith o adolygu'r cytundebau gyda'r Cymdeithasau Tai yn diwydd o fis Ionawr 2020 ymlaen.
7. Mae rhan o'r wybodaeth cydraddoldeb yn cael ei gasglu yn barod, ond mae angen diwygio'r ffurflen asesiad i gynnwys yr holl o'r wybodaeth cydraddoldeb. Bydd hyn hefyd yn rhan o'r cynllun gweithredu strategaeth digartrefedd fydd ar waith o Ionawr 2020 ymlaen.
8. Mae'r rhestr wirio eisoes yn cael ei defnyddio.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod cynigion gwella 2 a 8 "wedi ei gwblhau", a bod cynigion gwella 3, 4, 5, 6 uchod yn cael eu nodi "ar waith".

7. Addasiadau Tai - Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Chwefror 2018

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Argymhellwn y dylai awdurdodau lleol weithio gydag asiantaethau partner (cyrff iechedd, cymdeithasau tai a Gofal a Thrwsio) i atgyfnerthu eu ffocws strategol wrth ddarparu addasiadau drwy:
 - osod amcanion strategol priodol ar gyfer addasiadau sy'n canolbwyntio ar lesiant ac annibyniaeth;
 - gwella ansawdd yr wybodaeth am y galw am addasiadau drwy ddefnyddio ystod eang o ddata i asesu angen, gan gynnwys ceisio a defnyddio gwybodaeth gan bartneriaid sy'n gweithio yn ardal yr awdurdod lleol; a

- chysylltu'r system ar gyfer rheoli a chyflenwi addasiadau â pholisïau a chofrestrau tai addasedig er mwyn gwneud y defnydd gorau o gartrefi a addaswyd eisoes.
2. Argymhellwn y dylai sefydliadau cyflenwi ddarparu gwybodaeth am addasiadau tai yn Gymraeg ac yn Saesneg, mewn ffurfweddau hygyrch gan gynnwys Braille, ffontiau mawr, fersiynau sain ac ieithoedd eraill. Dylid hyrwyddo gwybodaeth yn eang drwy ystod o gyfryngau, gan gynnwys y cyfryngau cymdeithasol, gwefannau a gwybodaeth gyhoeddedig, a hefyd drwy bartneriaid allweddol. Yn ddefnyddol, dylid cynhyrchu gwybodaeth ar y cyd ac alinio polisïau rhwng cyrff cyflenwi er mwyn ehangu eu cwmpas a chynyddu'r defnydd ohonynt.
 3. Gan fod nifer helaeth o lwybrau er mwyn cyrchu gwasanaethau, mae angen i sefydliadau cyflenwi sicrhau bod ganddynt systemau cadarn i ymdrin â cheisiadau yn gyflym ac effeithiol. Fodd bynnag, gwelsom fod y prosesau a ddefnyddir gan sefydliadau cyflenwi yn amrywio'n helaeth, a'u bod yn aml yn creu anawsterau i bobl anabl a phobl hŷn sydd yn ceisio cymorth (paragraffau 2.16 i 2.19). Argymhellwn y dylai sefydliadau cyflenwi symleiddio'r broses ymgeisio drwy greu un ffurflen gais gynhwysfawr ar gyfer pob sefydliad o fewn ardal awdurdod lleol. Dylai'r ffurflen fod ar gael drwy bartneriaid ac ar-lein.
 4. Gall amrywiaeth o ffactorau achosi oedi wrth addasu (paragraffau 2.20 i 2.33). Er mwyn gwella prydlondeb wrth gyflenwi, argymhellwn y canlynol:
 - bod awdurdodau lleol yn darparu neu'n defnyddio gwasanaethau asiantaeth gwella cartrefi i gynorthwyo pobl anabl a phobl hŷn i fynd ar drywydd eu ceisiadau DFG yn effeithlon;
 - bod sefydliadau cyflenwi yn gweithio gydag awdurdodau cynllunio i gyflymu a symleiddio'r broses ar gyfer addasiadau y mae angen cymeradwyaeth ar eu cyfer;
 - bod sefydliadau cyflenwi yn defnyddio Aseswyr yr Ymddiriedir Ynddynt i gynnal asesiadau ar gyfer gwaith addasu o natur symlach.
 5. Argymhellwn fod sefydliadau cyflenwi:
 - yn cyflwyno systemau ffurfiol er mwyn achredu contractwyr i gyflawni gwaith addasu. Dylai'r rhain gynnwys:
 - safonau gofal cwsmeriaid fel cadw apwyntiadau, cadw'r safle'n daclus, rheoli sŵn ac ati;
 - archwilio sefyllfa ariannol, statws treth a TAW;
 - hyrwyddo arferion iechyd a diogelwch da;
 - gofyniad i ddefnyddio cynlluniau gwarant;
 - sicrhau y delir yswiriant digonol; a
 - gofyn am eirdaon.
 - defnyddio cytundebau fframwaith a chontractau drwy bartneriaeth i gyflenwi addasiadau;

- mynd i'r afael â gwendidau wrth roi addasiadau ar gontract, diweddarau'r Rhestr Cyfraddau a ddefnyddir i roi gwaith allan ar dendr a chynnal ymarferion tendro cystadleuol er mwyn cefnogi gwerth am arian wrth roi gwaith allan ar gontract;
- datblygu systemau effeithiol i reoli a gwerthuso perfformiad contractau drwy:
 - bennu ystod briodol o wybodaeth er mwyn barnu ynghylch perfformiad a chyflawniad y gwaith, gan gynnwys prydlondeb y gwaith; ansawdd y gwaith; adborth ymgeiswyr/tenantiaid; cost y gwaith (gan gynnwys amrywiadau); record o ran iechyd a diogelwch; ac adborth cwsmeriaid;
 - gwerthuso ac adrodd ar berfformiad yn rheolaidd er mwyn canfod cyfleoedd i wella gwasanaethau; a
 - rhoi adborth ffurfiol i gontractwyr am eu perfformiad, gan drafod materion allweddol fel bodlonrwydd cleientiaid, lefel unrhyw amrywio a pha mor dderbyniol yw hynny, gwaith sy'n gywir y tro cyntaf, asesiad ôl-arolygol a chwblhau ar amser ac yn unol â'r gyllideb.

6. Argymhellwn y dylai awdurdod lleol gydweithio ag asiantaethau partner (cyrff iechyd, cymdeithasau tai a Gofal a Thrwsio) i ddatblygu a gwella'r trefniadau ar gyfer cydweithio. Y nod fydd cynyddu hyd yr eithaf y defnydd a'r budd yn gysylltiedig ag addasiadau o ran cefnogi annibyniaeth drwy gyfuno adnoddau, cydleoeli staff a chreu timau cyflenwi integredig.

7. Er mwyn gwella'r defnydd a'r nifer sy'n manteisio ar addasiadau gyda chyrrff iechyd, argymhellwn y dylai sefydliadau cyflenwi gytuno ar y cyd ar gyd-safonau gwasanaeth ar gyfer cyflenwi addasiadau ym mhob ardal awdurdod lleol, a chyhoeddi'r cyd-safonau hynny. Dylid nodi'n glir yn y safonau gwasanaeth sut y bydd pob asiantaeth yn mynd ati i gyflenwi addasiadau, ac yn darparu gwasanaethau i sicrhau bod pobl yn gwybod yr hyn y mae ganddynt hawl i'w dderbyn. Dylai Safonau Gwasanaeth:

- fod mewn iaith hygyrch sy'n hawdd ei deall;
- bod yn fanwl gywir ynghylch yr hyn y gall pobl/na all pobl ddisgwyl ei dderbyn;
- cael eu llunio ar y cyd i gynnwys yr holl wasanaethau addasu o fewn ardal;
- nodi cymhwysedd ar gyfer y gwahanol ffrydiau ariannu, y prosesau ymgeisio ac asesu, graddfeydd amser a phrosesau adolygu; a
- chynnig yr opsiynau posib a'r dewisiadau eraill yn lle addasu, gan gynnwys cysylltu â chofrestrau tai addasedig i wneud y defnydd gorau posib o gartrefi sydd eisoes wedi'u haddasu.

Cynydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae hwn yn waith parhaus a byddwn yn cynnwys rhagor o wybodaeth yn yr adroddiad diweddar nesaf i'r pwyllgor hwn.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynnig gwella uchod "ar waith".

8. Siaradwch fy iaith: Goresgyn rhwystrau iaith a chyfathrebu mewn gwasanaethau cyhoeddus - Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Ebrill 2018

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Mae'n ofynnol i gyrff cyhoeddus sicrhau y gall pobl gyrchu'r gwasanaethau y mae arnynt eu hangen. Er mwyn bod yn ystyriol o ofynion Deddf Cydraddoldeb 2010 a deddfwriaeth arall, argymhellwn y dylai gyrff cyhoeddus gynnal adolygiad rheolaidd er mwyn canfod pa mor hygyrch yw eu gwasanaethau i bobl nad ydynt yn siarad Cymraeg na Saesneg fel prif iaith, gan gynnwys pobl fyddar sydd yn defnyddio iaith arwyddion. Gellir defnyddio ein rhestr wirio yn rhan o'r asesiad hwn.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae'r Cyngor wedi datblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24, a bydd fersiwn drafft ohono yn cael ei gyflwyno i gyfarfod y Cabinet ar 26 Tachwedd gyda chais i ymgynghori â'r cyhoedd ar ei gynnwys. Mae trefniadau mewnol y Cyngor ar gyfer ymgysylltu â'n trigolion ynglŷn ag unrhyw rwystrau sy'n eu wynebu wrth ymwneud â'r Cyngor yn fater sy'n derbyn sylw yn y Cynllun.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynnig gwella uchod "ar waith".

9. Comisiynu Gwasanaethau Llety i Oedolion ag Anableddau Dysgu yn Strategol - Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Mai 2018

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Argymhellwn y dylai awdurdodau lleol barhau i ganolbwyntio ar atal pobl rhag mynd yn ddibynnol ar leoliadau drutach mewn cartrefi gofal drwy ddarparu cymorth effeithiol yn y cartref ac amrywiaeth o lety camu ymlaen drwy wneud y canlynol:

- gwella'r modd y caiff gweithgarwch atal ei werthuso er mwyn i awdurdodau lleol ddeall beth sy'n gweithio'n dda a pham.
 - gan ddefnyddio mapio gwasanaethau atal o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 sy'n cwmpasu asiantaethau eraill a darparwyr gwasanaethau.
 - gwella prosesau cyfeirio at help ychwanegol er mwyn i ofalwyr a rhwydweithiau cymorth allu bod yn fwy cydnerth a hunan-ddibynnol. Dylai hyn gynnwys annog gofalwyr i lunio cynlluniau gofal hirdymor er mwyn cynnal a diogelu llesiant eu dibynnydd.
 - rhannu gwaith dadansoddi risg a data cynllunio hirdymor ag awdurdodau lleol eraill, darparwyr gwasanaethau a phartneriaid er mwyn cytuno ar ddealltwriaeth gyffredin o'r ystod o opsiynau.
2. Argymhellwn y dylai awdurdodau lleol wella eu dull o gynllunio gwasanaethau i bobl ag anableddau dysgu drwy adeiladu ar asesiadau poblogaeth y Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol ar gyfer pobl ag anableddau dysgu a chytuno ar flaenoriaethau yn y dyfodol.
 3. Argymhellwn y dylai awdurdodau lleol wneud mwy i integreiddio trefniadau comisiynu gyda phartneriaid a darparwyr ac ystyried gwaith y Bwrdd Comisiynu Cenedlaethol drwy wneud y canlynol:
 - deall y ffactorau sy'n atal neu'n rhwystro integreiddio pellach;
 - gwella ansawdd cydgynlluniau strategol ar gyfer gwasanaethau anableddau dysgu (gweler hefyd baragraffau 3.11 i 3.14);
 - sefydlu modelau buddsoddi a strwythurau ariannol cynaliadwy, trefniadau cydgynllunio'r gweithlu a dull cyllidebu amlflwydd; a
 - datblygu fframweithiau llywodraethu a rhannu data priodol gyda phartneriaid lleol allweddol sy'n cynnwys proses glir ar gyfer rheoli risg a methiant.
 4. Argymhellwn y dylai awdurdodau lleol wneud mwy i gynnwys pobl ag anableddau dysgu a'u gofalwyr yn y broses o gynllunio gofal a chytuno ar lwybrau at fwy o annibyniaeth drwy wneud y canlynol:
 - cynnwys pobl ag anableddau dysgu a'u gofalwyr yn gyson yn y broses o ysgrifennu, monitro a datblygu cynlluniau gofal;
 - cynnwys gofalwyr a grwpiau eirioli yn systematig yn y gwaith o werthuso ansawdd gwasanaethau;
 - cynnwys pobl ag anableddau dysgu mewn prosesau caffael; a
 - sicrhau y caiff gohebiaeth ei hysgrifennu mewn iaith briodol sy'n hawdd ei deall er mwyn gwella dealltwriaeth o ganllawiau a gwybodaeth a chynyddu eu heffaith.
 5. Argymhellwn y dylai awdurdodau lleol gydweithio â darparwyr, y trydydd sector a chyflenwyr er mwyn deall heriau a rhannu data ac arbenigedd drwy wneud y canlynol:

- gwella ansawdd, ystod a hygyrchedd gwybodaeth dendro; a
 - gweithio gyda darparwyr i lywio marchnadoedd lleol drwy feithrin dealltwriaeth gyffredin o'r cyfleoedd, y risgiau a'r blaenoriaethau o ran darparu gwasanaethau anabledau dysgu yn y dyfodol.
6. Argymhellwn y dylai awdurdodau lleol ddatblygu set fwy priodol o ddangosyddion perfformiad a mesurau llwyddiant sy'n ei gwneud hi'n haws monitro a dangos effaith gweithgarwch gwasanaethau drwy wneud y canlynol:
- llunio mesurau a dangosyddion perfformiad gwasanaethau a chontractau ar y cyd â darparwyr gwasanaethau, pobl ag anabledau dysgu a'u gofalwyr;
 - sicrhau bod gan gomisiynwyr ddigon o wybodaeth am gostau a digon o wybodaeth ansoddol am yr ystod lawn o opsiynau sydd ar gael o ran lleoliadau a gofal;
 - rhoi data i gomisiynwyr er mwyn dangos manteision ariannol hirdymor dewisiadau comisiynu, mae hyn yn cynnwys meddu ar y systemau a'r dechnoleg briodol;
 - integreiddio'r canlyniadau a'r hyn a ddysgwyd o adolygiadau o gynlluniau gofal mewn mesurau perfformiad;
 - gwerthuso gwahanol fathau o ymyriadau a lleoliadau ac wedyn dysgu ohonynt; a
 - cynnwys gwasanaethau anabledau dysgu yn adolygiadau craffu awdurdodau lleol er mwyn herio perfformiad a nodi gwelliannau.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae ymateb i'r holl gynigion gwella uchod yn rhan o'r gwaith sydd ynghlwm â gwireddu y prosiectau sydd yng Nghynllun y Cyngor, sef 'Ail Ddylunio ein Gwasanaethau Gofal', 'Gwydnwch Cymunedol' ac 'Y Gweithlu a Recriwtio o fewn y Maes Gofal'. Mae hwn yn waith sy'n digwydd ar y cyd â nifer o bartneriaid drwy'r Timau Ardal.

Mae'r gwaith o fonitro'r cynnydd yn erbyn y cynigion hyn yn digwydd drwy drefniadau herio perfformiad yr Adran, ac yn y Pwyllgor Craffu Gofal. Mae hyn yn waith parhaus, felly o safbwynt llywodraethiant a threfniadau priodol, credwn bod y gwaith hwn yn derbyn yr oruchwyliaeth briodol.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynigion gwella uchod "ar waith".

10. Effeithiolrwydd Awdurdodau Cynllunio Lleol yng Nghymru - Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Mehefin 2019

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Bod awdurdodau cynllunio lleol:

- (i) yn profi arferion ymgysylltu a chynnwys ar hyn o bryd ac yn ystyried yr ystod lawn o opsiynau eraill sydd ar gael i sicrhau bod gweithgareddau cynnwys yn addas ar gyfer y diben

Cynnydd: Mae adolygiad o'r Gwasanaeth Rheolaeth Datblygu yn y broses o gael ei gynnal gyda'r amcan o sicrhau fod y cwsmer / dinesydd yn ganolog i sut darparir y gwasanaeth. Mae'r adolygiad wedi cynnwys ymgysylltu gyda chwsmeriaid i gael ei barn ar y gwasanaeth a gwybodaeth ynglŷn a'u anghenion o'r gwasanaeth. Bydd y gwasanaeth yn cael ei ail-ddylunio i sicrhau ei fod yn fwy gwydn, yn cwrdd a'i bwrpas ac yn cwrdd ag anghenion cwsmeriaid.

O safbwynt polisi cynllunio rydym wedi bod yn paratoi cyfres o ganllawiau cynllunio atodol gan gael cyngor gan wasanaeth cyfathrebu'r Cyngor o ran ymgysylltu a sicrhau fod y trefniadau'n cwrdd a gofynion statudol yn ogystal a chanllawiau cenedlaethol sydd yn berthnasol i ddulliau ymgysylltu ag ymgynghori. Credir felly fod y Cyngor yn gweithredu ar hyn.

- (ii) yn defnyddio 'Cynlluniau Lle' fel cyfrwng i ymgysylltu â chymunedau a dinasyddion a'u cynnwys mewn dewisiadau a phrosesau penderfynu ym maes cynllunio

Cynnydd: Mabwysiadwyd y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (Gwynedd ac Ynys Môn yn mis Gorffennaf 2017 ac mae'r pwyslais ar hynny wedi bod ar baratoi canllawiau cynllunio atodol a rhoi trefniadau monitro mewn lle ar gyfer paratoi'r adroddiad monitro blynyddol cyntaf ar gyfer y cynllun. Felly, nid oes 'Cynlluniau Lle' wedi cael ei paratoi gan y Cyngor ar hyn o bryd, ond mi fuasai'r Gwasanaeth polisi Cynllunio ar y Cyd yn rhoi cefnogaeth i unrhyw parti sydd eisiau paratoi Cynllun Lle, yn ddarostyngedig i ddarpariaeth adnoddau priodol ar gyfer hynny.

- (iii) gwella tryloywder ac atebolrwydd trwy gynnal cyfarfodydd cynllunio ar amseroedd priodol, gan gylchdroi cyfarfodydd fel eu bod yn cael eu cynnal mewn ardaloedd y byddai datblygiadau arfaethedig yn digwydd ynddynt, gweddarlledu cyfarfodydd a darparu cyfleoedd i randdeiliaid annerch cyfarfodydd pwyllgorau.

Cynnydd: Mae hyn eisoes yn cael ei weithredu gyda cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio yn cael ei cynnal yng Nghaernarfon, Pwllheli a Dolgellau – gyda hyn ddibynol ar leoliad y ceisiadau cynllunio. Hefyd, mae trefniadau yn weithredol ers amser sydd yn rhoi'r hawl i siarad i drydydd partion mewn Pwyllgorau Cynllunio. Mae darpariaeth gwe ddarlledu hefyd yn weithredol.

- Rydym yn argymhell bod awdurdodau cynllunio lleol yn adolygu eu cyfundrefnau ffioedd rheoli datblygu i sicrhau bod y lefelau a bennir yn rhoi adlewyrchiad gwell o gost wirioneddol darparu'r gwasanaethau hyn ac yn gwneud y gwasanaeth yn hunangyllidol;

Cynnydd: Mater i Llywodraeth Cymru i'w ffioedd ar geisiadau cynllunio a nodir nad yw'r ffioedd hynny wedi codi ers rhai blynyddoedd. Mae'r Cyngor wastad wedi bod yn darparu gwasanaeth cyngor yn cyflwyno cais ac adennill y costau hyn drwy ffioedd dewisol, cyn i hyn ddod yn statudol gyda ffioedd statudol ynghlwm. Mae'r Cyngor fel Awdurdod Cynllunio Lleol ar y cyd gydag Awdurdodau Cynllunio Lleol eraill drwy Gymdeithas Swyddogion Cynllunio Cymru (mewn partneriaeth gyda Llywodraeth Cymru) – wedi bod yn gweithio ar brosiect adennill costau ar gyfer darparu gwasanaeth cynllunio. Mae ail ran prosiect sydd yn cael ei gomisiynu gan Llywodraeth Cymru (gyda chefnogaeth Cymdeithas Swyddogion Cynllunio Cymru) – wedi llithro o ran yr amserlen. Nodir nad yw gwaith polisi cynllunio nac ychwaith gorfodaeth cynllunio'n elfennau o'r gwaith sydd yn dod a ffioedd.

Gwella capasiti trwy weithio'n rhanbarthol i:

- (i) integreiddio gwasanaethau er mwyn mynd i'r afael â bylchau mewn arbenigedd;

Cynnydd: Credir fod y Cyngor eisoes yn gwneud hyn gan ystyried fod gennym Wasanaeth Polisi Cynllunio ar y Cyd gydag Ynys Môn ers 2011 ac yn sgil hyn Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd – sef yr unig esiampl yng Nghymru. Rydym hefyd yn rhan o'r trefniant rhanbarthol ar gyfer darpariaeth gwasanaeth cynllunio mwynau gwastraff yng Ngogledd Cymru, sydd yn cael ei arwain gan Sir Fflint. Hefyd, mae Grŵp Swyddogion Cynllunio Gogledd Cymru wedi bod yn edrych ar sawl maes gwaith arall dros y blynyddoedd gan gynnwys cadwraeth adeiladu a'r amgylchedd naturiol, gan arwain ar y materion yn genedlaethol.

- (ii) datblygu canllawiau cynllunio atodol ar y cyd

Cynnydd: Mae 4 canllaw cynllunio atodol ar y cyd wedi ei mabwysiadu gyda gwaith yn mynd yn ei flaen ar gyfres o ganllawiau eraill.

- (iii) datblygu cynlluniau datblygu lleol yn y dyfodol ar sail ranbarthol ac mewn partneriaeth gydag awdurdodau cynllunio lleol eraill.

Cynnydd: Rydym eisoes wedi paratoi cynllun datblygu lleol ar y cyd, canllawiau cynllunio atodol ar y cyd ac adroddiad monitro blynyddol ar y cyd.

- Rydym yn argymhell bod awdurdodau cynllunio lleol yn gwella effeithiolrwydd pwyllgorau cynllunio trwy:

- (i) adolygu eu cynllun dirprwyo i sicrhau bod pwyllgorau cynllunio'n canolbwyntio ar y materion strategol pwysicaf sy'n berthnasol i'w hawdurdod;

Cynnydd: Rydym eisoes wedi gweithredu ar hyn gyda chynllun dirprwyo newydd yn cael ei fabwysiadu gan y Cyngor ym Mai 2018. Mae hwn nawr yn cael ei fonitro ac mae'r dystiolaeth ar hyn o bryd yn dangos fod y nifer o geisiadau sydd angen eu hadrodd i Bwyllgor wedi gostwng. Gall hyn fod yn golygu gostwng nifer y Pwyllgor Cynllunio'r flwyddyn o 15 i 12 – ond byddwn yn parhau i fonitro am rŵan.

- (ii) diwygio templedi adroddiadau i sicrhau eu bod yn eglur a diamwys i helpu i roi arweiniad mewn prosesau penderfynu a lleihau lefel yr argymhellion gan swyddogion a gaiff eu gwrthdroi; a

Cynnydd: Credir fod yr adroddiadau cynllunio'n gynhwysfawr ond yn glir ac nid ydym wedi cael unrhyw gan gwsmeriaid sydd yn nodi fel arall. Rhaid nodi yn hyn o beth – fel rhan o'n trefniadau monitro perfformiad mewnol rydym yn cysylltu gyda chwsmeriaid i gael eu barn ac mae'r adborth yn gyffredinol yn gadarnhaol iawn. Nodir hefyd fod gennym drefniadau safonol mewn lle yn y Pwyllgor i gyfeirio cais i "gyfnod cnoi cil" os ystyrir bod risgiau yn gysylltiedig a phenderfyniad y Pwyllgor.

- (iii) gorfodi safonau ymddygiad awdurdodau cynllunio lleol ar gyfer cyfarfodydd.

Cynnydd: Rydym yn hyfforddi yn gyson ar faterion o ran priodoldeb, lobbio. Bydd y Pwyllgor hefyd, trwy'r cadeirydd yn sicrhau cydymffurfiaeth gyda gofynion cyfansoddiadol y Cyngor gyda cyfreithiwr, ar ran y Swyddog Monitro, ym mhob cyfarfod er mwyn cynghori.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod cynigion gwella 1(i), 2, 2(i), 2(iii), 3(ii) a 3(iii) "wedi eu cwblhau", a bod cynigion gwella 1(i), 1(ii), 2(ii) a 3(i) uchod yn cael eu nodi "ar waith".

11. Y 'Drws Blaen' i ofal cymdeithasol i oedolion - Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Medi 2019

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

1. Er mwyn gwella ymwybyddiaeth o'r drws blaen, rydym yn argymhell y canlynol - awdurdodau lleol:
 - adolygu eu dulliau presennol, ystyried eu cynulleidfa, a sicrhau bod gwybodaeth o ansawdd da ar gael yn brydlon er mwyn atal anghenion rhag dirywio a phobl rhag cyflwyno eu hunain am gymorth mewn 'argyfwng';
 - gweithio mewn partneriaeth â phartneriaid y sector cyhoeddus a'r trydydd sector i helpu i sicrhau bod pobl sy'n cael gafael ar wasanaethau trwy atgyfeiriadau gan bartneriaid, neu ddulliau eraill, yn cael yr wybodaeth orau i'w helpu;
 - sicrhau bod gwasanaethau eirioli yn cael eu comisiynu a'u cynnig yn rhagweithiol i'r rhai y mae eu hangen arnynt ar y pwynt cyswllt cyntaf;
 - ysgwyddo cyfrifoldeb yn lleol ac arwain y gwaith o gydlynu a golygu gwybodaeth leol a gyhoeddir ar Dewis Cymru yn lleol.
2. Er mwyn gwella ymwybyddiaeth o'r drws blaen, rydym yn argymhell y canlynol - awdurdodau lleol:
 - mapio'r gwasanaethau ataliol sydd ar gael yn eu hardal er mwyn cael gwell dealltwriaeth o lefelau presennol y ddarpariaeth a nodi bylchau a dyblygiadau;
 - cynnwys partneriaid y trydydd sector wrth gyd-lunio atebion ataliol i ddiwallu anghenion pobl a sicrhau y gall pobl gael gafael ar y gwasanaethau hyn mewn modd teg;
 - gweithio gyda phartneriaid y trydydd sector er mwyn teilwra a chomisiynu gwasanaethau newydd lle nodir bylchau; a
 - gweithio gyda phartneriaid i wella data er mwyn gwerthuso effaith gwasanaethau ataliol ar unigolion, ac ar y boblogaeth yn fwy cyffredinol.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant wedi derbyn yr adroddiad hwn a byddant yn asesu ei gynnwys yn fwy manwl ar y cyd â'r Aelod Cabinet, er mwyn gweld sut mae'r argymhellion hyn yn berthnasol i waith Cyngor Gwynedd wrth i ni ddarparu gwasanaeth i'n trigolion.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynnig gwella uchod yn cael ei nodi "wrthi'n cael ei gynllunio".

12. Adolygiad o Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus – Adroddiad Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru a gyhoeddwyd Hydref 2019

Cynigion Gwella yn codi o'r adroddiad –

Rydym yn argymhell bod BGCau:

- yn cynnal asesiadau ffurfiol i ganfod yr effaith bosibl ar bobl â nodweddion gwarchoddedig a'r Gymraeg ac yn adolygu camau gweithredu y cytunwyd arnynt i sicrhau yr eir i'r afael ag unrhyw effeithiau andwyol;
- yn gwella tryloywder ac atebolrwydd trwy wneud cyfarfodydd, agendâu, papurau a chofnodion BGCau yn hygyrch ac ar gael i'r cyhoedd;
- yn cryfhau trefniadau cynnwys trwy weithio'n unol â'r canllawiau yn yr Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer Ymgysylltu â'r Cyhoedd yng Nghymru; ac
- yn adrodd yn ôl ar ganlyniad gweithgarwch cynnwys gan nodi ble y gwneir newidiadau o ganlyniad i fewnbwn dinasyddion a rhanddeiliaid.

I wella trefniadau craffu, rydym yn argymhell:

- bod BGCau a chyrrff cyhoeddus yn defnyddio canfyddiadau'r Papur Trafod: Chwe thema i helpu i wneud craffu'n 'Addas ar gyfer y Dyfodol' gan Archwilydd Cyhoeddus Cymru i adolygu eu perfformiad presennol a nodi ble y mae angen iddynt gryfhau trefniadau a gweithgarwch trosolwg; a
- bod BGCau yn sicrhau bod pwyllgorau craffu'n ymgysylltu'n ddigonol ag ystod ehangach o randdeiliaid perthnasol sy'n gallu helpu i ddwyn BGCau i gyfrif.

I helpu i adeiladu capasiti, cysondeb a darparu adnoddau ar gyfer gweithgarwch rydym yn argymhell:

- bod BGCau yn cymryd y cyfle i gyflawni rhwymedigaethau mewn cynlluniau a strategaethau eraill trwy'r Cynllun Llesiant Lleol;
- bod Llywodraeth Cymru yn galluogi BGCau i ddatblygu modelau gweithio hyblyg gan gynnwys:
 - cyfuno, lleihau ac integreiddio eu gwaith gyda fforymau eraill megis Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol; a
 - rhoi hyblygrwydd i BGCau gael, rheoli a gwario arian grant ar yr amod bod BGCau yn sicrhau bod ganddynt drefniadau diogelu a systemau priodol ar waith i reoli cyllid; rheolaethau effeithiol ar gyllidebau a rhaglenni grantiau; a systemau adrodd wrth y cyhoedd, trosolwg a chraffu i reoli gwariant.

Cynnydd yn erbyn y cynigion gwella

Mae hi'n ddyddiau cynnar, ond byddwn fel Cyngor, ac aelod o'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, yn cyfrannu at y drafodaeth gyda'n partneriaid ynghylch sut i ymateb i'r argymhellion uchod.

Casgliad

Ar sail yr hyn a nodir uchod, gofynnir i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu gytuno fod y cynnig gwella uchod yn cael ei nodi "wrthi'n cael ei gynllunio".